

## 90 ROCZNICA PRZYŁĄCZENIA CZĘŚCI GÓRNEGO ŚLĄSKA DO POLSKI

Po I wojnie światowej losy Górnego Śląska zostały rozstrzygnięte w sporze pomiędzy Rzeczypospolitą Polską, Republiką Czechosłowacką i Republiką Niemiec. Na podstawie traktatu wersalskiego w lutym 1920 roku do Republiki Czechosłowackiej inkorporowano niewielką część powiatu raciborskiego. Natomiast trwała dramatyczna walka polsko – czeska o Śląsk Cieszyński, łącznie z konfliktem zbrojnym w styczniu 1919 roku i planem przeprowadzenia plebiscytu. Ostatecznie decyzją Rady Ambasadorów z 20 lipca 1920 roku granica polsko – czechosłowacka została wyznaczona na biegu rzeki Olzy. Najdłużej trwał spór polsko niemiecki o panowanie nad Górnym Śląskiem. Przyłączenie w czerwcu 1922 roku części Górnego Śląska do Polski było jednym z największych sukcesów odradzającej się II Rzeczypospolitej, który zawdzięczany przede wszystkim tym Ślązakom, którzy czuli się częścią polskiej państwowości. Trzy powstania śląskie, konsekwentne starania w czasie plebiscytu przesądziły o podziale Górnego Śląska i przyłączeniu jego części do Polski. Do polskiej części Górnego Śląska wojsko polskie wkroczyło 20 czerwca 1922 roku. Wcześniej rano polska armia pod dowództwem generała Stanisława Szeptyckiego wkroczyła na Śląsk. Wokół polskie flagi, orkiestry, grupy powstańców, harcerze, i setki, tysiące zwykłych ludzi. Przejęcie obszaru plebiscytowego zakończyło się 16 lipca uroczystym podpisaniem w Katowicach aktu zjednoczenia Górnego Śląska z Polską. Było to formalne zwieńczenie decyzji Rady Ambasadorów Ententy z 20 października 1921 roku o podziale obszaru plebiscytowego. W wyniku tej decyzji do Polski zostało przyłączonych 6 powiatów: katowicki, lubliniecki, pszczyński, rybnicki, świętochłowski i tarnogórski o powierzchni 3,2 tys. km<sup>2</sup>, czyli ok. 20 proc. obszaru plebiscytowego oraz 996 tys. mieszkańców czyli ok. 46 proc. ludności tego obszaru. Na obszarze przyznanym Polsce znalazła się większość przemysłu górnośląskiego: 53 z 67 kopalń węgla, 10 z 15 kopalń cynku i ołowiu oraz 22 z 27 wielkich pieców. Podział Górnego Śląska spowodował także zmiany w strukturze kościelnej. Z diecezji wrocławskiej zostało wyodrębnione biskupstwo katowickie. Pierwszym biskupem katowickim został ks. August Hlond, późniejszy kardynał i Prymas Polski, zaś pierwszą katedrą śląską został kościół p.w. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Katowicach. Niemcy zastrzegli sobie w konwencji genewskiej z 1922 roku utrzymanie języka niemieckiego na gruncie kościelnym. Przyłączenie części Górnego Śląska do Polski przyniosło Polsce trudne do oszacowania korzyści. W sferze gospodarczej Górny Śląsk był jedynym wysoko uprzemysłowionym regionem odrodzonej Polski. Na gruncie kościelnym pozyskano Ślązaków z żywą, praktyczną wiarą, z aktywnością świeckich w życiu kościoła, ludzi przywiązanych do wiary katolickiej.

Ryszard Jaśkowski